

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1910 ————— Any XXXVII

BARCELONA 6 D'AGOST DE 1915

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ————— Atrassats: 20

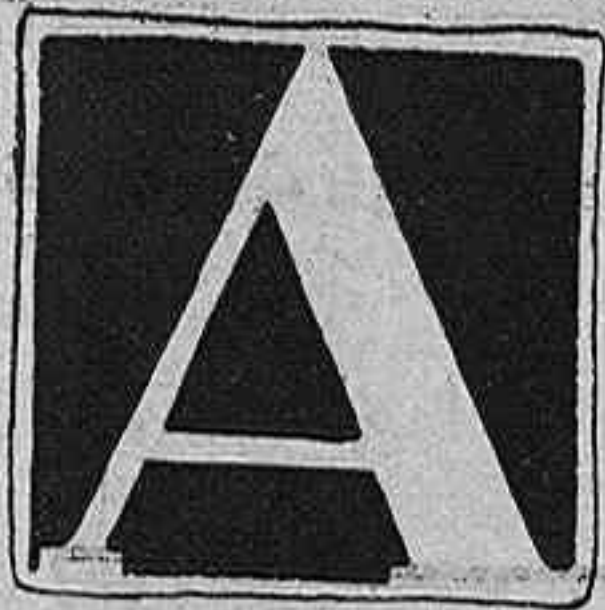
VATICINIS POLÍTICS

«Regidor que surti elegit en les vinentes eleccions,
podeu contar que serà regidor d'altura.»

NUESES

Al començament de l'estiu escrivíem: «La guerra substituirà aquest estiu amb l'austeritat de les indumentaries caritatives, els pagans deshabillaments. Ni Ostende, ni Biarritz, ni Berlín, ni Munich, tindran

els seus banys i les seves nuditats, però aquell trajo de punt femení, que era com el vel sagrat de les noves paganes, apareixerà a Barcelona, pertorbant les tímides masculines i les virtuts casulanes de les nostres senyores.»

Ordre ha sigut donada de que'ls hi sigui prohibit a les dones l'ús, en els banys, del trajo masculí. El senyor governador—perque tan sols aquest varó morigerat i pudorós té jurisdicció sobre les indumentaries de platja—imposa a les senyores les calces amples i la llarga brusa. El senyor governador, si és que d'ell emanen les ordres represives, ens permetrà unes lleugeres objeccions a les seves suspicacions moralistes?

El trajo de punt sofreix prohibició en nom de la moral i de les bones costums que han d'ésser observades. Si una senyora l'usa, se dedueix que caurà en immoralitat i en costums disolutes. No és això llençar una nefanda reputació sobre la senyora que hagi empleat semblant habillament? I si aquesta senyora és d'una virtuosa vida i d'unes recatades costums, si regeix els seus actes per normes d'una castetat absoluta, creient que la lleugeresa de la seva roba de platja, no minva ni la seva grave moral, ni la seva honestitat usual, no caurà el senyor governador en injurioses suposicions, mancant a les delicades correccions que's deuen a les dames? El senyor governador deu recordar que en nom de la moral imposà l'ús del trajo de malles en els cafès concerts. La cantatriu o figuranta, podia mostrar en públic les seves temptacions sempre que anés coberta amb el «maillot». El trajo de punt, per manament de la moral del Govern civil, no atacava l'honestitat. El pudor tenia un uniforme. Per què, doncs, lo que constitueix obligació en un escenari, se transforma en manament a les bones costums en la platja? El senyor governador respondrà: «Perque la malla d'escenari és seca i la de platja humida».

Acceptem la rèplica governativa. El trajo de punt en sec, no ofèn al pudor; el trajo de punt mullat, ataca l'honestitat. Així la moral és un afer de mullena. Però, per què un remull produeix resultats tan inesperats i perillosos? Per què transparenta i delinía coses fetes per a ésser

imaginades i mai mostrades, deixant a les senyores en una seminuesa? Emperò el desnu solament s'omple de obscenitat quan en ell s'hi posa pecat d'exhibició o de temptació, i les pintures de nueses omplen els museus; els jardins són plens d'estatues que baixen pudorosament la seva mà, i fins en els retaules de les nostres esglésies, Eva mostra la seva nuditat que, devegades, com en els primitius, no accepta ni el socor d'una fulla ni el de la mà vetlladora. Residirà, per ventura, el mal en l'excessiva transparència que de tant en tant dóna l'aigua a la roba? Si aixís és, hem de convenir, senyor governador, que l'impuresa resideix exclusivament en el sistema pilós.

Tal volta aquesta consideració representi un dels més amples fonaments de la moral. Les senyores gregues se depilaven, costum que no presentem com exemplar a les nostres dames, i és degut an això que's mostren les Venus amb aquella seva admirable tersura, poguent-se redreçar decorosament per places, jardins i museus. La depilació, imposada a les banyistes, conseguiria pot ser la permanència del trajo de punt, emperò, les atribucions del senyor governador arribaran an aquests extrems? El senyor governador, que ha demostrat tenir una ètica de sastre, no creiem que caigui en celoses morals de perruquer.

Les ordenances de banyer cristià no ataquen solament les nostres idees d'estètica i de moral paganes, sinó que arriben a mossegar la nostra propia catalanitat. El senyor governador procedeix com un Sant Geroni, preconitzador de la brutícia com a defensa suprema de les verges cristianes, i com un Felip V, anorreador de les virtuts catalanes. Si algunes dones han adoptat el trajo masculí, ho han fet per a aconseguir més netedat i més lleugeresa. Lluny d'elles tota ostentació pecaminosa! La netedat, diem aquí, és mitja vida, i si per aconseguir-la, poguent de passada exercir més folgadamente els sports acuàtics, se posen les fines robes, no'ls imposarà les teories d'aquells moralistes castellans, preconitzadors de l'immundícia i de les llargues camises lligades al coll, per a que mai, ni en les hores de repòs, deixessin les castellanques traslluir ni contorns ni ombres? Ademés, la tradició nostra és de llibertat i de galanteria. «En eso de las costumbres—em deien no fa gaire, sospirant, a Madrid—ustedes son completamente europeos.» Efectivament, en el Manzanares, compremem que's decreti la supressió del trajo de punt, però a Barcelona aquest ens el mirem com un trajo més. Els governadors ens han acostumat a trobar més lascivia en unes faldilles que en unes malles.

I en últim terme les senyores de les platges no poden ésser mai impúdiques. Coneix vostè un escriptor anomenat Remy de Gourmont? Ja compremem que per a un germanòfil no representarà gaire autoritat. Doncs en Gourmont afirma que cap geste, cap pose de la dona pot ésser obscena, ni lletja. L'obscenitat resideix única-

ment en els mascles i encara les pintures de Pompeia, ens demostren que aquest és un fet d'apreciació. Imposi les amples vestidures als homes que bé les necessiten, però per Eros i Venus, no ens privi d'admirar l'obra del Creador, encara que sigui embolcallada en malles, transportant els cafès concerts a la sorra de la Barceloneta.

Que semblants espectacles poden ésser fonts de lúbriques excitacions? Bah, tot és temptació en el món. D'un ciutadà de Barcelona ens contaren que tenint la costum en la seva juvenesa de fugir amb les seves novies, el seu pare acudia als governadors per a detenir a la parella fugitiva, succeint que al veure a les parelles de la guardia civil s'amagaven entre'ls blats, temerosos. En l'amagatall tornaven a fer ofrenes a l'amor. I després, altre volta a ciutat, no podia veure—oh, senyor governador, públic perseguidor de trajos de punt—el galant trota-camins, un guardia civil, sense sentir, per la suggestió del record, una voluptuosa frisança.

PARADOX

Del Jardí dels humoristes

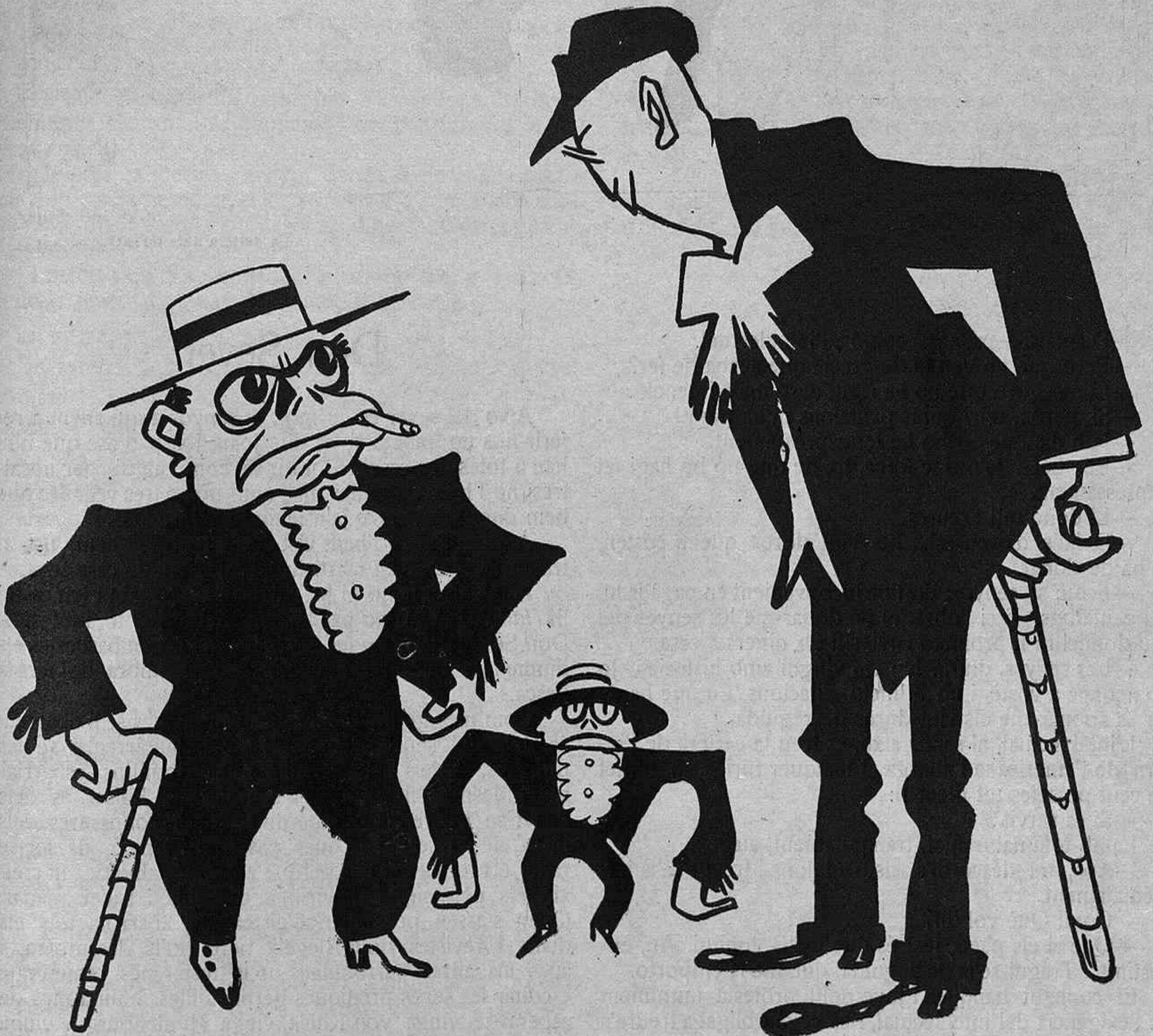
ELS PANTALONS

L'escena, en un cafè, el més important i més concorregut de la Rambla.

Un dels nostres benemèrits intel·lectuals, fura de biblioteques, mestre en Gaia Ciència, membre de l'Acadèmia de totes les Bones Lletres i del Institut de tots els Estudis, home de engeni i de bon humor, està enfarfegat en la lectura d'il·lustracions, revistes i diaris estrangers. Sense ficar-se en res de lo que'l volta, un cop llegits els periòdics, els va deixant maquinalment a la taula del costat. Però vet-aquí que a la taula del costat, a un extrem, hi ha un tinter obert que, al impuls dels papers que l'intel·lectual va abandonant, llisca lentament pel marmol, fins que cau aparatosament, vessant-se tota la tinta damunt les calces noves d'un jove pulit, conegut banquer barceloní.

El banquer, al veure's la gran taca de tinta damunt dels genolls, esdevé furios:

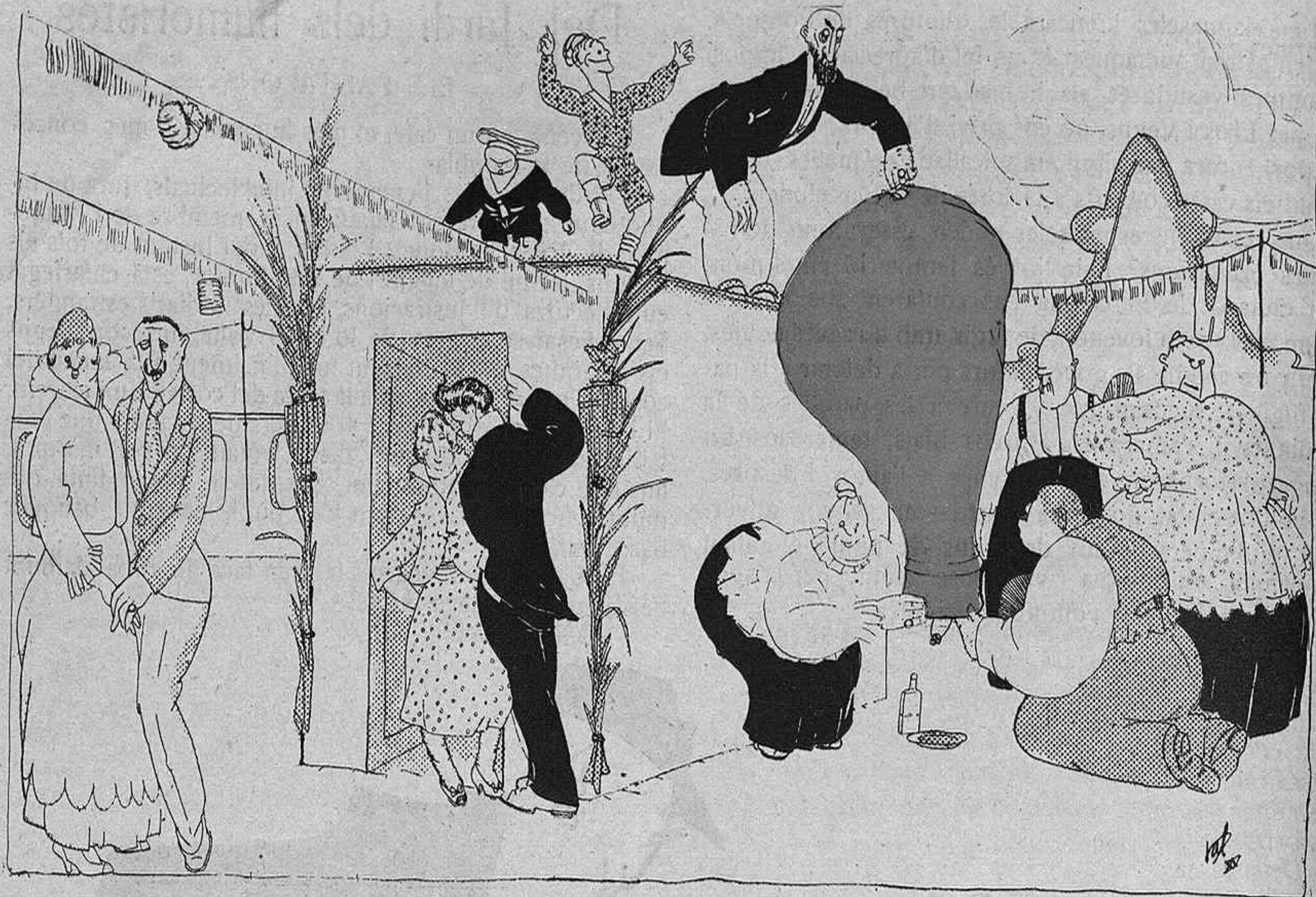
—Déu de Déu!...

COLEGUES

L'alemany.—Vaja, no diguin, que això dels braus és un espectacle molt barbre.
El torero.—Zi, zeñó, mu bárbarol... Pero no tanto como ozté, zo-Lovaina.

QUADROS D'ISTIU

La delícia dels terrats

—Dispensi—exclama, confós, l'intel·lectual.
 —Però que no veu la desgracia que acaba de fer?
 —Li asseguro que no ha sigut amb mala intenció.
 —Sí, però... miri quins pantalons m'ha posat!
 —Ja li dic que no ho he fet expressament.
 —Bé, bé!... ja'n trec força, jo, de que no ho hagi fet expressament.

—Li dono mil excuses.

—Deixi's d'excuses!... Els vint duros que'm costen, m'ha de donar.

—Prou; sí, senyor; no tinc inconvenient en pagâ'ls-hi, els pantalons. Faci l'obsequi de donar-me les senyes del seu domicili i li prometo enviar-li els diners a casa.

—Les senyes, diu?... No em vingui amb histories. Jo no'l conec a vostè i no admeto dilacions. Lo que ha de fer és abonar-me els vint duros desseguida.

L'intel·lectual, al sentir això, es treu la cartera de l'infern de l'americana i allarga al banquer furiós un bitllet de cent pessetes tot dient-li:

—Si és servit...

I amb tota naturalitat, tranquilament, afegeix:

—Apà, ara descordi's els pantalons i tregui-se'ls immediatament.

—Com! Què vol dir?

—Que si els pago, just és que me'ls dongui. Au, enllestim!... Tregui-se'ls desseguida, que me'ls emporto.

El conegut banquer i jove polít protestà inútilment de l'exigencia del intel·lectual, i es vegé obligat a treure's les calces, entre les rialles de tots els parroquians del cafè més important i més concorregut de la Rambla.

ADELI

Don Sever

Això del sever és un mot; el senyor a qui anem a referir-nos no sabem si es diu Joan, Josep o ase que n'hi han a totes les cases. Pot dir-se com vulgui, per nosaltres; no l'hem de cridar mai, amb dos o tres vegades que hem tingut *encuentro* ja'n tenim prou i massa.

A don Sever l'hem vist a càl barber, l'hem vist al tramvia i l'hem vist martiritzant a la gent de casa seva.

A la barberia no hi ha parroquià més cabra (en castellà *ladilla*) i això no per lo picant sinó per lo molestós. Don Sever tria per a les seves incursions en barberies els diumenges de onze a una, és a dir a l'hora de fer la llesca.

Com més gent s'espera més estranyeses se li ocorren, és dels qui sense tallar-se els cabells fan arreglar-se les polceres, és dels del mostatxo amb cargolillos i esbarriament després fins arribar a semblar un Kaiser, és dels de fer-se treure els pèls perduts en les commissures dels llavis, de fer-se donar dues passades i repicó, de fer-se rapar els forats del nas perquè amb més abundor hi creixin els pèls, signe de virilitat, de rabia i saber manar. Quan s'asseu per tallar-se els cabells abarrota tots els diaris i revistes, no'ls llegeix però no'ls desampara, i així als altres parroquians no'ls resta més remei que escoltar les seves prédiques germanòfiles. I au! a més de esperar-te vinga von Kluck, vinga Hindenburg i vinga Kronprinz.

Al tramvia hi entra com el Kaiser hauria volgut entrar a París. Fa l'efecte de que ni el rei li és bon moço. Pla-

taformes an ell? Què és cas! Al entrar tira mirada als bancs de dreta i esquerra i allí on li sembla s'acosta.

—Ep!

—Què vol, senyor?

—Ep!

—Au!

—Conductor.

—Mani.

—Que'm facin lloc.

—No n'hi ha.

—Que treguin an aquella criatura; que se l'assegui a la falda sa mare o lo que sigui.

—Ha pagat.

—No tenia dret al pago.

—Això vostè ho diu.

—Perque ho sé.

—Que no li agafi un enfit de tanta saviduria.

—El número, descarat, el número desseguida!

—El tretze!

—Mala estruga.

—Sí, senyor, tretze, tretze, tretze.

El senyor Sever baixa rabiós. Arriba a casa, pregunta la lliçó als nois, els hi diu que no la saben i els castiga a no menjar postres; se baralla amb la muller, fa morros a la cosina. Quan és l'hora de ficar-se al llit, diu que fa massa calor per dormir amb dona i es retira a un llit de monja, deixant tota l'esplanada del matrimonial a la seva costella.

Després, ja mestre i senyor Morfeus de tota la casa, ell amb soleta de mitja, el senyor Sever s'alça, arriba a la cambra de la raspa i allí deixa els diners, la vergonya i la severitat.

Lo cert és que a l'endemà torna altre cop a vestir-se amb la severitat i a empipar als de la barberia.

Viatge circular

(DEL CARNET D'UN SOLDAT FRANCÈS)

14 d'agost de 1914.—M'he decidit a obrir aquest carnet, on penso escriure-hi molt sucintament les meves impressions de viatge. Jo, que en temps de pau no havia pogut solucionar mai el problema d'anar-me'n a estiuajar i a córrer-la, aquí em teniu, mercès a la guerra, complint el meu ideal. Ja he visitat a corre-cuita tres grans poblacions: Charleroi, Namur, Gand... Temps magnífic, paisatges admirables... Me sento satisfet, cor què vols, cor què desitges...

17 d'agost.—Això està més ben organitzat que'ls viatges de l'Agència Cook's. No m'haig de preocupar de res. Menjar, dormir, tabaquet, automòbils; tot està previst i a punt de solfa. Els companys són tots gent alegre. Guies perfectes. Panorames cada dia nous. Ara *la correm* pel nord de França. Jo hauria preferit anar directament a Ostende i a Anvers, però... no hi ha més, s'ha de seguir l'itinerari marcat per la *companyia*.

15 de setembre.—Després d'un sojorn deliciós en un antic castell a les vores del Marne, havem tornat cap amunt en direcció a Yprés. Sembla que hi ha intenció de passar el fi de temporada a la platja, a prop de Berck. Tan se vall... L'excursió no pot ésser més bonica ni més plena d'amenitat. No'ns falta res; és dir, sí, una cosa... dones!

18 d'octubre.—De resultes d'un petit accident (el país és bastant accidentat) he hagut d'abandonar per un quant temps la *tournee*. M'han transportat a París, al Carlton-Hôtel, que és lo més «chic» del món. Estic més que content; em veig obsequiat, mimat, contemplat... No ho volgueu sapiguer!... Funcions de gala en honor nostre; *five o'clock*; passejat en autos de luxe; servit per senyores de l'aristocràcia... I tot això sense costar-me un cèntim. Cada cop que'm desperto al mig d'aquest quadro ideal, i veig al capsal del llit la criatura més bona i més guapa de la terra, em pregunto si somnió... o si jo no soc jo... Però, no! Des de'l moment que'm curen, senyal que encara existeixo...

24 de març de 1915.—No'm puc queixar; sembla que només mirin per donar-me gust. Jo que sempre havia tingut la cèba de anar-me'n a visitar les terres d'Orient, té, ara em proposen una excursió cap a Constantinoble. Decididament, estic de xamba, soc l'home de la sort. D'aquí vuit dies m'embarco en el port de Marsella. Marsella!... Oh, la *Cannebière*! tantes ganes que tenia de veure-la!

12 d'abril.—Un vaixell gran i luxós que camina molt i amb magestat. Trobo que n'han fet massa, per mi. El mar Mediterrani és com un llac immens. A bordo hi vé

—Casar-te amb un vell ric és com si et banyessis en aigua de roses.

—Doncs ja hi sóc a la vora, perquè cada any vaig a banyar-me a Cadaqués...

una caravana d'anglesos; són joves i forts i sempre riuen. Havem passat per Sicília i fem escala a Malta (cervesa exquisida)

5 de maig.—Es curiós. Vet-aquí una cosa que no figurava en l'itinerari. Ara ens desembarquen a Egipte. Vès, jo que, precisament, no tenia altra il·lusió que contemplar les Piràmides!

1.ª de juny.—Som a l'illa de Chio. Oh, joia!... Quina natura més esplèndida! No enyoro sinó les dones. L'única cosa que'm convindria ara, a mi, és una xicoteta per a poguer-li... contar les meves impressions. Justament, té, ara rebo carta de França. Es de la meva gueta, que'm diu que ella s'encarrega de buscar-me'n una de maca. L'accepto. Demà mateix em caso per procura.

10 de juny.—Amor!... delícies infinites!... Ja m'he casat per procura. La meva muller és una dona exquisida. Al menys així m'ho assegura un dels seus cosins. Millor que millor!... Per comble de joia... ¿a que no endevinarieu on vaig a fer el meu viatge de nuvis... sense la dona?... A Itàlia!... Oh, Itàlia!... Veure Nàpols i morir!

No obstant, el cor me diu que'l viatge no acabarà allí... que encara por-ser podré arribar-me fins a Viena... i qui sab?... pot-ser fins a Berlín.

Per la copia:
A. METZ

Els Ecos

Quan *El Poble Català* era lo que era i no lo que és avui, quan encara no podien dir-li mig diari, en Marius Aguilar començà a escriure en l'anomenada publicació, uns *Ecos*.

Fóren un gran èxit; l'àgil enteniment del castellà-catalanista que donava cada dia al públic un seguit de notes ciutadanes, de xafarderies gracioses, de noves d'artistes i literats, etc., etc., que feren del *Ecos* la secció més estimada del diari.

La vella redacció del *Poble* se'n anà o la tregué en Plana i Cañameres, i ni en Marius ni en Reventós escrigueren més *Ecos* an allí. Però, els demás diaris ja s'havien adonat de que aquesta era una secció que dava i vinguen *Ecos*.

Alguns periòdics disfregaren el títol i feren bé, la prova del seu bon sentit és que encarregaren la confecció a gent amb cara i ulls, perque en Calibán és en Calibán. Altres, emperò, no es pararen en barres i lo que fóren *Ecos*, *Ecos* segueixen de nom, que de fets no.

Els del *Dia Gráfico*, al principi, tenien una certa gracia i novetat, no estava mal lo del temps, fins era origi-

FONTANERIES

—No passi al davant, noia, que vostè ara acaba d'arribar.
—I bé!... Els Evangells ja ho diuen: «Los últimos serán los primeros».
—Ah; sí?... I en castellà ho diuen els Evangells?

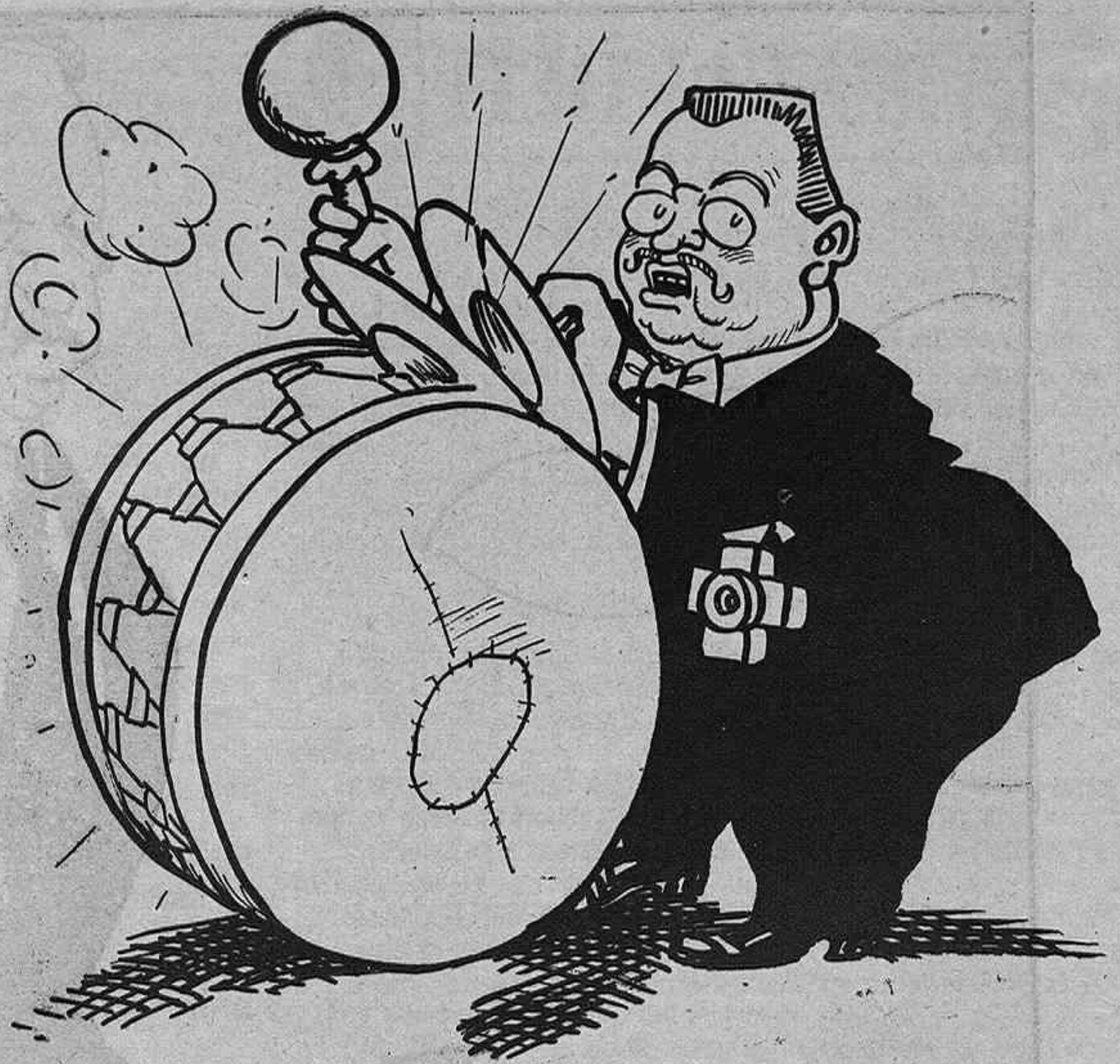
nal; però després, i sobre tot ara...
Mare de Déu de l'Empental

Quan no són pocalotes, són en-sopits i quan no són això són plens de fel, de mala baba, són indignes com un que'n sortí l'altre dia i que no subscriuria cap cavaller.

I els del *Progreso*? Allò pot-ser interessarà als comedians, i, sobre tot, a un comediant, als demés, no. Això sí, quan no parla d'aquest còmic se dedica l'ecoïsta a dos qüestions: a) comprometre als amics, sobre tot si són casats; b) a dir mal de tot lo nostre.

Aquest bon amic nostre que és l'ecoïsta del *Progreso* tindria de explicar-nos què li passa, quin mal pateix, què és aquesta amargor de boca. Si sabíem remei li donariem. Però que ens cregui, donar la mà a un i desseguida clavar-li punyalada, que fa mal o no fa mal, però s'aprecia l'intenció, és cosa que no està bé.

Creguin, senyors directors, si volen *Ecos* lloguin a en Marius Aguilar, si vol venir, que me'n dubto.

PROPAGANDA BLECTORAL

Don Enric.—Apa, senyors, moviment, moviment!
Bellugar-se, que hi serem que no'ns en adonarem.

PAPERAM

KULTUR. *Anthologie barbare des temps modernes*. (Text francès i castellà). — És tracta d'una col·lecció de caricatures contra la guerra tal com l'entenen els barbres d'avui. La sàtira hi és crua, virulenta; cada ninot és un bisturí roent i cada llegenda una espàtula al *rojo vivo*. Totes les malifetes dels imperialistes kulturalers hi són condençades i per a cada una ha tingut l'enginyós dibuixant un graciós anatema. De tantes caricatures com s'han publicat al estranger referent a la guerra europea, no creiem que cap tingui la gracia punyent i la fonda intenció d'aquestes.

POEMES DE GUERRA (*L'Abraçada*), per P. Francis. — Pàgines viscudes a la gran guerra, per un català de cor que té per gran mare la França i que viu a l'altra banda dels Pirineus. El llibret, un volum molt simpàtic, conté planes de vers i planes de prosa. Els versos són fàcils; a voltes excessivament ingenius, però sempre sentits i sempre sincers. La prosa, clara i arrodonida, revela igualment el cor d'un gran patriota, defensor dels nobles ideals de progrés i llibertat.

LA REGENERACIÓN POR LA ENSEÑANZA, per Enric González i Sirvent. — És l'obra d'un professor en defensa d'un llibre séu. El fascicle està molt ben presentat, i llegint-lo sembla que l'autor té tota la raó. Nosaltres, al menys, no tenim inconvenient en donar-li.

BUTLLETÍ ASSOCIACIÓ EXCURSIONISTA «AVANT». — Havem rebut el número corresponent a agost.

LOS CONTEMPORÁNEOS. — Acaba de sortir el número 341, que conté una noveleta històrica *Pleito sobre un matrimonio*, per Diego San José.

LA OBRA. — Tenim a la vista el número 3 d'aquesta revista hispano-americana que surt a Buenos Aires.

LECTURA POPULAR. — El darrer número conté *Vers i prosa*, per María Doménech.

SEPT-SCIENCIES

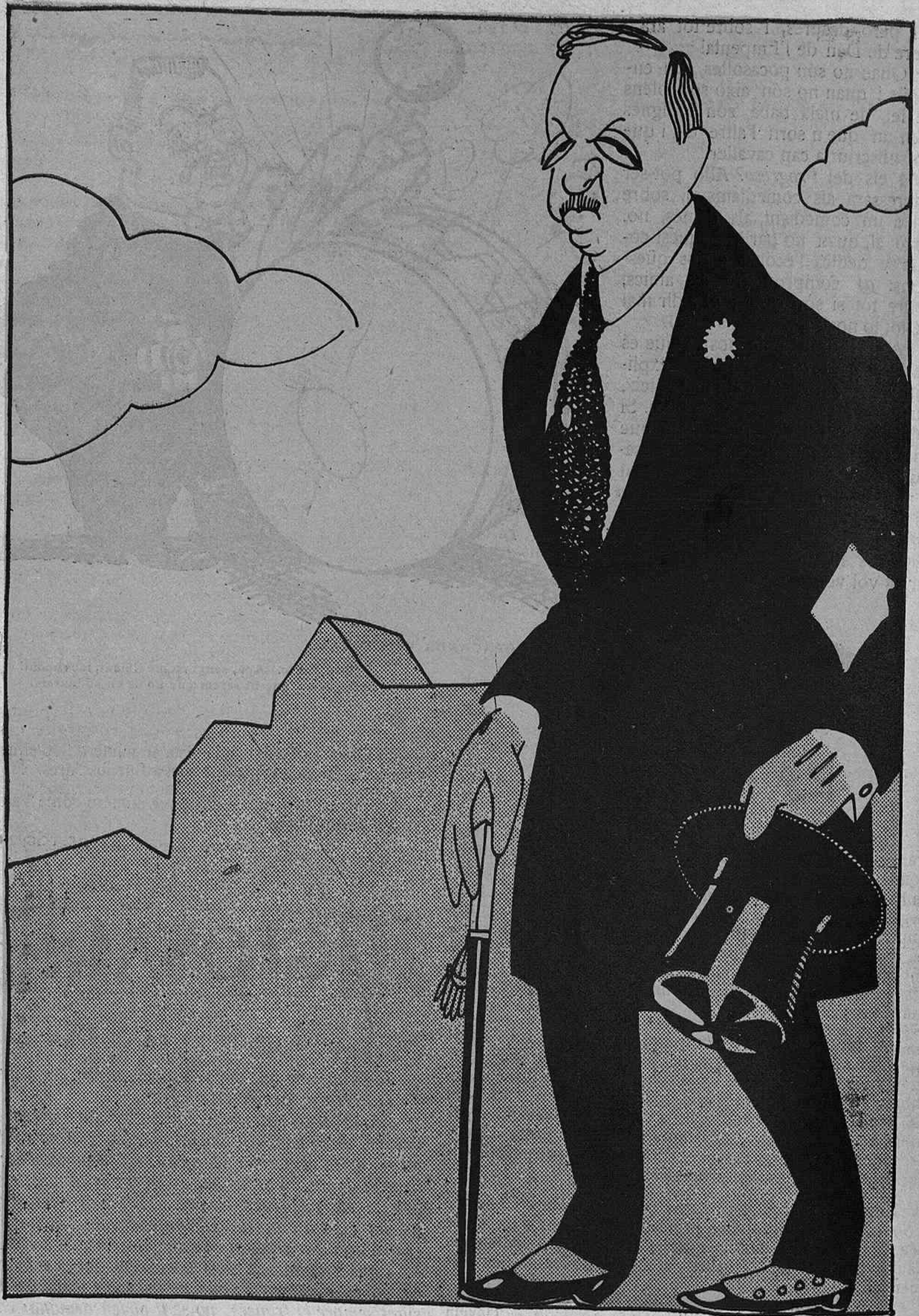
ESPURNES DE LA GUERRA

*Ja fa un any que dura la gran guerra.
Han fracassat tots els profetes.*

«Amb els armaments d'avui dia, una guerra no pot durar», deien uns. «El poble s'aixecarà i no voldrà batre's», deien els altres. «Les colonies se sublevaràn; no hi hauràn diners, ni prous homes, ni prous canons; els socialistes... els pacifistes, etc., etc.» Tot-hom s'ha enganyat, tot ha eixit a l'inrevés. D'avui endavant l'home previsor estarà més desacreditat que una tiradora de cartes.

I que s'hagin equivocat pobles romàntics com la França, no és d'estranyar: que a un poble generós, com ha sigut sempre el francès, no se li poden demanar comptes: els números i la generositat són sempre coses que no lli-guen; però que s'equivoqui Alemanya o Anglaterra ja és una cosa més estranya. Alemanya an aquestes hores ja devia tenir tot el món séu: aixís ho marcaven els séus lli-

UNA COBLA QUE SEMPRE ÉS D'ACTUALITAT

«Señor alcalde mayor,
no prenda usted a los ladrones...»

bres, escrits amb aquella sang freda i aquella serenitat que tant ponderen el germanòfils, i per ara... bon troç se'n falta. Encara hi ha bocins de planeta, on el casc, la filosofia, l'estadística, el choucroute, la quincalla, el Kaiser i el botifarró no són una cosa obligatoria; i Anglaterra, amb perdó sia dit d'una nació tan extraordinària, tampoc ha estat bé de profetes. D'aquells tres milions de voluntaris que havien d'arribar aquest any a la frontera de Bèlgica, pot-ser se n'han quedat uns quants a Anglaterra; d'armes, pot-ser s'han quedat un xic curts, i aquell pas dels Dardanels també es va allargant un xic més de lo que havien dit els oracles.

I lo que ens fa por, que Anglaterra és tan poderosa i tan forta, que té massa confiança en sí mateixa. «Tenim temps», sembla que vagin dient. «Tenim diners; som amos del mar; vivim en una fortalesa voltada d'ones i de vaixells», i sembla que digui an els seus aliats: «No tingueu pressa, que ja vindrem», però els aliats podrien respondre: «Ja n'estem segurs de que vindreu i que vencerem, i que teniu força i que sou una gran nació, però anem perdent milers i milers d'homes: ens anem desangrant de sang generosa. Tenim l'enemic a casa nostra, i si anessim un xic depressa, creieu que vos ho estimariem.»

Anglaterra no vol tòrcer ni una de les seves lleis. Això és mal vell, però un xic perillós, sobretot quan l'enemic es riu de les lleis i del qui les ha escrites.

Recordem un fet que pot ésser un exemple.

Es disputaven dos germans, i al bò de l'acalorament un va donar una bofetada a l'altre.

El que va rebre, al veure's pegat, i pegat per un germà, va dir: «Déu meu, què he de fer?...» i mentres estava consultant, l'altre que sí que n'hi dona una altra que'l va fer caure tan llarg com era.

L'anglès, que és donat a la boxe, sab que'ls cops s'han de donar amb temps. El dir a un home que no té pa «d'aquí dos mesos menjareu postres», és exposar-lo a que aquests postres s'els tinguin de menjar els corbs. La calma i la serenitat són bones si no se'n abusa i, amb perdó sia dit d'uns aliats que sempre ens han inspirat confiança, pot-ser és massa... reflexionar.

Per sòrt, creiem que'l tal poble anglès comença a comoure's de debò. Els fabricants no són tan egoistes i els obrers no són tan exigents, i s'han fet càrrec que si tots junts no fan un esforç decisiu, els altres companys de les trinxeres pot-ser perdràn la confiança d'aquesta germana gran.

Ja està bé que'ls oficials anglesos hagin llogat pis a Dunkerke per tres anys, però valdria més que poguessin donar una empenta i que'l lloguessin a Brussel·les, on hi han tants braços oberts que'ls esperen.

XARAU

Es a dir «teló enlaire»... Més aviat hauríem de dir «teló abaix», perque a Sabadell, a Càn Feu, el teló s'abaixava al començar els actes. Era un teló de boix retallat, teixit amb xarxa, molt ben disposat.

Quan s'abaixà per primera vegada, una multitud enorme, que al crèdit i amb la garantia dels noms de Guimerà, Borrás, Moragas i Alarma havia acudit a la festa d'art, omplia el teatre.

Era imponent l'espectacle. Jo no sé quin sentit profònd i plé de revelacions noves tingueren les paraules aquelles que pronuncià en Borrás, després d'ésser ovacionat al aparèixer a escena:

«Que gent que hi ha al món!»

Manelic ho deia de cara a la multitud i semblava que la redimís. Perque aquella multitud demostrava la permanència a Catalunya d'un generós llevat tradicional artístic plé d'eficiències.

Manelic no pensà segurament tot això, però al veure tanta gent ne sentí molta alegria... Tota la tarde feu miracles.

En Borrás se mantingué tota l'interpretació a l'altura genial que ha fet sa reputació.

Manelic-Guimerà són definitius i viscuts per en Borrás amb una vida meravellosa de veritat. La seva creació és definitiva i, a través les generacions, perdurarà immutable. Forces vegades fou ovacionat amb entusiasme.

Els demés feren bona tasca, esmerçant tota sa bona voluntat i tot son talent per a correspondre al favor del públic.

Ens plagueren especialment la senyoreta Morer, les senyores Baró (A.) i Xatart i el senyor Montero, que feu un ermità força recomanable.

Molt ajustada, encertada i ben disposada la presentació, amb les modificacions que l'aire lliure ha suggerit, quasi imposat. Se veia que una mà artista, ben entesa, havia ordenat tot allò. I el drama vigorós i punyent de la Marta i en Manelic trobava, en aquell marc, un complement poètic tot escaient.

La gran gentada que assaborí la bellesa del espectacle, aplaudí sorollosament, entusiasmada, al final de cada acte, i al acabar el drama ovacionà llargament an en Guimerà, an en Moragas i Alarma. El gran Guimerà, el portentós Borrás, obligats pel públic, li dirigiren la paraula. En Moragas i l'Alarma, somrient, callaren.

I ara nosaltres, rendint tribut d'admiració a la gloria d'en Guimerà, al art d'en Borrás, volem fer brandar les campanes del nostre campanar en honor i a gloria d'en Moragas i l'Alarma.

No sols per la bellesa del nou decorat de *Terra Baixa*, que acredita una vegada més els seus pinzells, no sols per aquest nou triomf artístic, sinó perque aquest home dels cabells blancs i els ulls joves, d'oberta i franca bonhomia, i aquest altre, treballador alegre, artista i organitzador, han sigut l'ànima d'aquesta festa. Perque ells dos l'han sapiguda crear tan acabada i bella. Perque ells dos, l'home inquiet que treballa rient i riu treballant, que té a la mà el secret de les decoracions i al fons de l'ànima el secret d'una vida serena i profitosa, i l'home amable de la barba blanca, qui conta les anècdotes del passat amb rialla d'infant, ens han ofert aquest bell espectacle amb totes les fermances artístiques i tótes les seguretats caríssimes al esperit.

L'infatigable activitat de l'Alarma, sempre ben orientada i profitosa, fa possible el teatre de la Naturalesa a Catalunya, malgrat totes les dificultats, malgrat àdhuc la Companyia del Nord, única que no s'ha rendit a l'enorme simpatia personal de l'Alarma.

Aquest ens anuncia per a el dia 15 *Terra Baixa* a Badalona, a la platja, amb ampliació del decorat, interpretació d'en Borrás, etc.

Pensem, ademés, que allí no hi ha de portar-nos la Companyia del Nord...

No'n parlem més. El dia 15 a Badalona!

FARFA

Diumenge, la cursa a peu de 10 kilòmetres «Copa Maluquer» que, al ensem, se considerava Campionat de Barcelona, fou un èxit, no ens atrevim a dir *espatarrant*, però vaja fou èxit de debò.

De trentaun corredors, sols dotze arribaren a la pista en bona forma i d'aquests en Pere Prat, l'exvaquer i en R. Calvet arribaren primer i segon, respectivament, cobrint el primer el trajecte en 34 minuts 39 segons, i el segon 36 minuts 15 segons.

En Prat resulta ja l'únic en aquestes corredges i no hi ha qui li fiqui la mà. No ens extranyem, doncs, dels resultats. Eren de preveure. Això no obstant, la nostra enhorabona al primer campió de Barcelona que té un xic de *llet*, vaja.

Del nord d'Espanya o sigui de Bilbao ens arribà la notícia de que el Campionat d'Espanya ciclista, el guanyà aquest any un xicot mallorquí, en Simeó Febrer, resultant segon en Zumalde, de Bilbao, i tercer en Magdalena, de Barcelona, i *apea-*

dos tots els demés excel·lents corredors catalans i madrilenys que hi concorrien. Què hi farem! Paciència.

Al mai prou alabat «R. C. Marítim» de la nostra dolça ciutat tenen organitzada una Copa per a balandrets serie *Hispania*, anomenada *Copa Comitè*, la qual l'obtindrà la embarcació que guanyi tres proves seguides.

Ara bé, resulta que va ja la octava prova i tenen dues regates guanyades el *Dragonera* del «Marítim» i el *Araucana* i el *Ratxa* del «Club de Mar». No cal dir, doncs, que la cosa va afinada i que si diumenge vinent no guanya una d'aquestes tres, tenim *Copa* per rato.

No cal dir, doncs, que els *yachtmen* dels Dependents i els del Club de *pedra*, estàn enguniosos per a acabar i veure qui guanya.

En canvi, al «C. Natació Barcelona», s'hi correu diumenge una *Copa Juniors* per a idem, sobre una distancia de 400 metres i la guanyà en Salat, qui trobem que és el que forçosament devia guanyar-la, vatúa la mar, la mar *salada!*

De foot-ball... però no havíem quedat en que la temporada estava acabada? Doncs, per què nous partits diumenge passat?

Vaja, prou, senyors de la Federació. Convé que els jugadors vagin a pendre banys, a estiuejar, a descansar que aquestes calors no són fetes pel foot-ball i ademés de reventar als jugadors, se corre el risc de que les sangs s'escalfin i s'acabi la cosa amb un raig de pinyes.

Que ho diguin sinó els tercers equips del *Espanyol* i el *Barcelona* que jogaren diumenge l'*últim* partit amb un empat a 1 goal i amb una serie de bullits i travetes i fins mormes, entre els jugadors que, Déu n'hi dó!

També l'*Espanya* tingué l'acudit de fer's-ho amb el *Badalona* i donar-se el *gustazo* de derrotar-la per 2 goals a zero.

Fa quatre dies que ens queixavem del *Barcelona* per que amb aquesta calor feia partits, i ara què?

HIP

QUÈ HAS FET NENA?

Adéu, cuqueta de llum,
bebè de les meves ansies,
geroglífic comprimit,
picardía concentrada.

Adéu, bibelot fet carn,
que omplires la meva cambra
del perfum de tos cabells,
de les infantines gracies,
de misteri, de pecat,
de cançons i de rialles.

Avui, quan ma joventut
del ponent creua la ratlla

i van caient-me'ls cabells
i se m'arruga la cara
i més caliu cerca el còs
i més germanor vol l'ànima,
avui, t'empeny a volar
una inspiració satànica.

Jo viuré del teu record;
tú... viuràs de l'or dels altres.

Si demà el penediment
te porta al cancell de casa
de nou mos braços oberts
t'acolliràn amb frisança;

o uns altres se n'extendran
per a barrar-te l'entrada,
i uns dits grassons i afuats
i armats d'ungletes rosades
ton rostre d'àngel caigut
cercaràn amb gest de rabia,
si jo, cansat d'esperar
i havent trobat lo que'm manca,
he refet mon niu d'amor
amb una nova companyia.

Adéu, cuqueta de llum,
bebè de les meves ansies!

XIM

A Sabadell tenen una Banda municipal que no se la mereixen.

No direm que sigui tan atrotinada com la nostra, però, vaja, Déu n'hi doret. Per fer adormir als veïns que seuen a les cadires del cap-d'amunt de la Rambla, ja és prou bona.

El séu director, el *maestro* Masllovet, conquistador de l'Orient, com en Roger de Lluria, amb tot i la seva ciencia (?) musical, no logra aixecar-la un pam de terra.

I respecte a criteri artístic, per a mostra n'hi ha prou amb un botó:

En una festa tan catalanesca com fou la representació de *Terra Baixa*, al bosc de Sabadell, mai dirien què se li va ocórrer tocar al *maestro* Masllovet?

La «Eva».

Ho devia fer per adaptar-se al lloc i al ambient. Es clar... com que allò era un Paradís!

El senyor bisbe, doctor Reig, ha sigut nomenat membre de l'Academia de la Historia.

No és gaire novetat per a nosaltres, que'ns les donem d'heretges.
Fa tant temps que'ls bisbes han passat a l'història!

NOTES DE CASA:

De l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell rebérem una atenta invitació per al acte inaugural de l'Exposició d'Arts 1915, que's celebrà el dia 1 d'agost.
Tantes mercès.

Diuenge, durant la representació del primer acte de *Terra Baixa* al bosc de can Feu, de Sabadell, d'un pi veritable que hi havia al escenari va despendre's una pinya colossal, una pinya autèntica que, al topar amb el decorat, va produir un bruit espaventable.

Si en comptes de caure damunt de cartró i fusta, arriba a

tocar al cap de l'Enric Borrás... adéu galà!... Déu nos en-guard!

Cal prevenir-ho tot, amic Alarma.

Està bé que hi deixeu els pins, però abans culriu les pinyes.

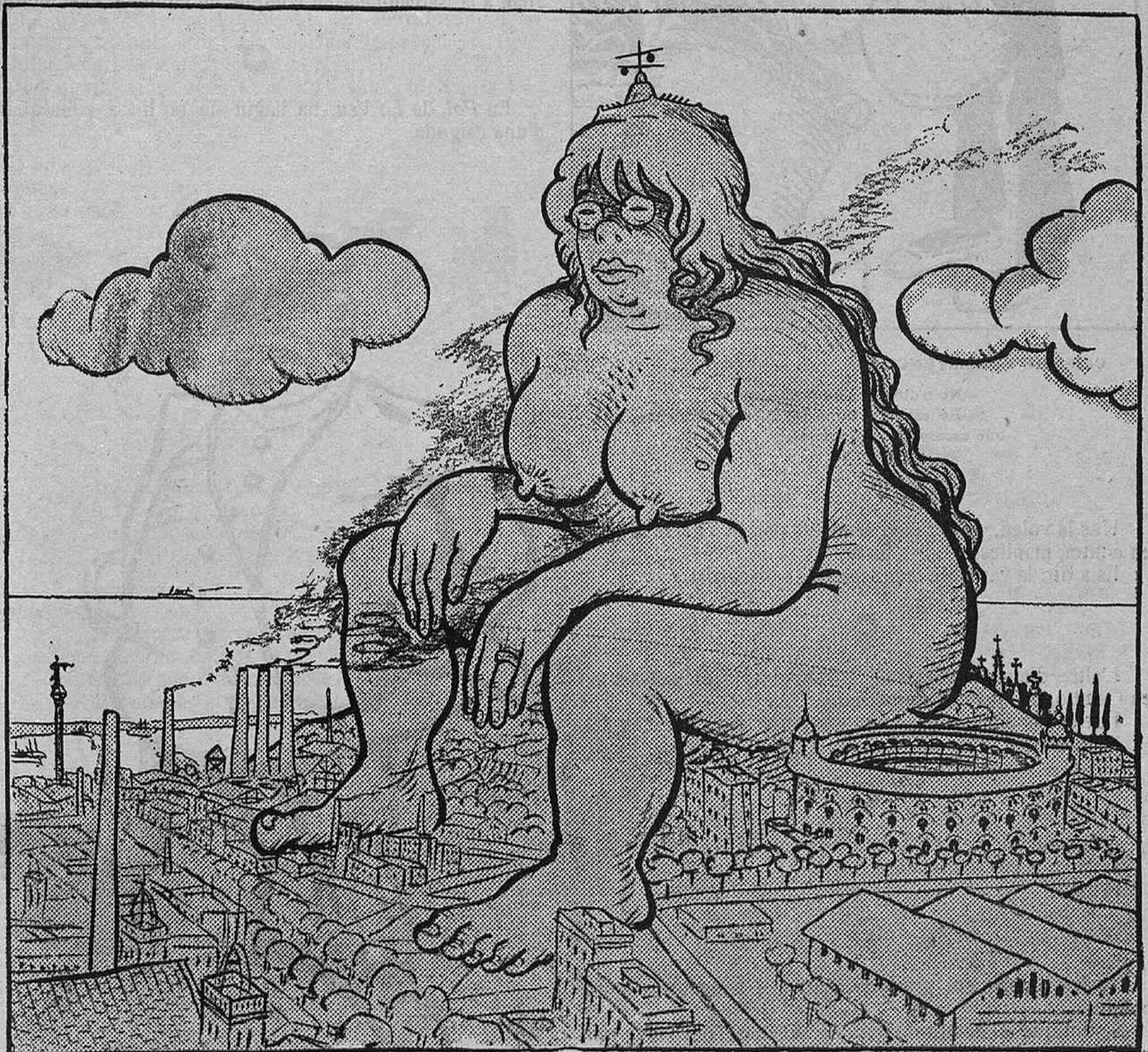
Teatre de Naturalesa. Tot-hom vol tenir teatre de naturalesa. El senyor Esteve se pensa que teatre de naturalesa vol dir *teatre de bosc* i està encantat.

Arreu on tenen un bosc hi volen fer un teatre. Martorell, Llinàs, Arenys...

Anem amb cura. No'n fem una mena de Jocs Florals!

Al Poble Nou hi ha gran xibarrí amb motiu de l'establiment, en aquella barriada, d'una anomenada *manzana industrial* que ha sol·licitat la Societat «Material para Ferrocarriles y Construcciones».

LA SENYORA MUNTANYA

—Ja veurem aqueix vestit
que diu que volen posarme
si serà gaire guarrit.

CRISI DE SUBSISTENCIES

—No'n tinc; les he acabades.
 —Es estrany, tants tomàtecs que hi han, i que escassegin les patates.

Uns la volen, els altres ni sentir-ne parlar. Hi han mítings en contra, manifestacions a favor.
 És a dir: la veritable *manzana* de la discòrdia.

L'altre dia varen visitar al Governador, acompanyats per en Cambó, uns veïns d'Aiguafreda.
 I deien els diaris que anaren per parlar d'un afer d'aigües. Naturalment, d'aigua... freda.

A Sabadell han exposat els artistes joves.
 I la Exposició se titula *d'art nou*.
 Per què?

Se fan actualment grans comentaris i congetures sobre política.

Se diu que a l'octubre pujarà en Sánchez Toca. Que potser pujaran els lliberals. Que s'uneixen en Melquiades, en Romanones i en García Prieto. (Pobre García, que *prieto* estarà!) Que en Dato té ganes d'anar-se'n a...
 Per nosaltres... que se'n vagi.
 Encara vol més neutralitat?

El ministre d'Hisenda ha prohibit l'exportació de patates. Vet aquí una cosa que tenim d'agrair ben sincerament al Govern.

Al menys, que'l poble pugui menjar les patates, ja que'ls ministres es mengen el bistek.

D'aquí pocs dies es farà públic el manifest d'Intel·ligència republicana per a les pròximes eleccions de regidors. Intel·ligència?

Ja era hora que's parlés d'això. Anava tant escassa entre els nostres *pronoms*, que diria en Pich!

Per a demà, dissabte, està anunciat un gran míting republicà a la Barceloneta.

Però... l'home proposa i el governador disposa.

Volem dir, amb això, que encara no som allà on anem.

Que pot succeir que per culpa de la nostra primera autoritat, a la Barceloneta, en comptes de míting hi hagi *mullader*.

En *Pol*, de *La Veu*, ha hagut de fer llit a conseqüència d'una caiguda.

L'UNIFICACIÓ DEL 'CUERPO'

—Ara tots havem d'ésser urbans? Ah, no!... Jo no'm poso el casco, ni que m'ho mani el kaiser Mendiola. Primer faig dimissió.

Es sensible però no és nou en aquest senyor.
Cada vegada, que hi han eleccions, al fer el balanç, sofreix una caiguda.

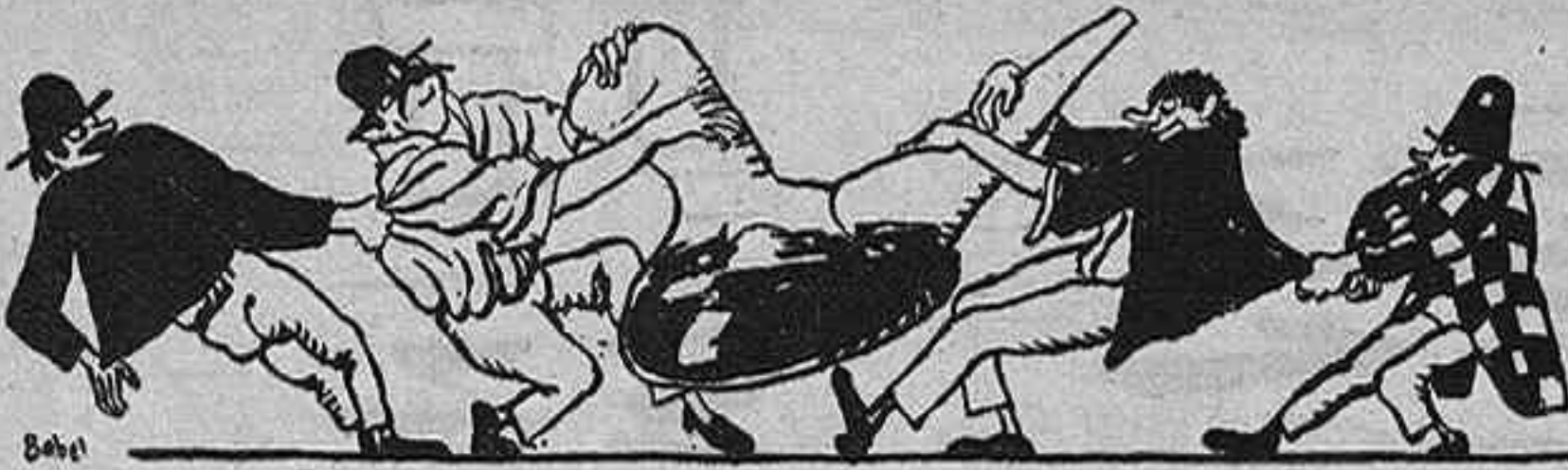
Diumenge passat, els jaumins, varen celebrar un àpet germanòfil a la fonda «La Verdad».
Figureu-vos si en devien *pronunciar* de mentides.

Un pagès visita el Museu de Reproduccions del Park.
Encantat davant de la Venus de Milo, pregunta a un fulano que s'escau a passar per allí:
—Qui figura aquesta senyora tant guapa sense braços?
—No ho sé... Deu representar una noia belga, després de l'invasió dels alemanys.

En el terme d'un mes, l'inspector del Mercat central ha fet llençar al mar, per inútil, 16 mil kilos de peix.
Quina alegria, pel peix, tornar al mar!
Llàstima que ja no devia ésser viu o sinó s'hi hauria trobat «com el peix a l'aigua».

Epígrames

En Pep que va plé d'engrut
diu que per fi s'ha casat.
—Per fi, no ho creguis, Bernat...
Si per cas deu sê «per brut».

—Al meu cosí no l'estimo,
perque mai me vol tornar
uns rals que l'hi vaig deixar...
—Bé, això és que t'ha prés per *primo*.

Boi trobant-se aquartelats
dos quintos de bon humor,
un d'ells digué: — Salvador,
fem el dòmino plegats?—
I l'altre: —Jo no em propasso
perque si entrava el tinent...
—L'hi dirèm molt clarament:
«Ejercitamos el *paso*.»

Eudald Sala

Una vella llevadora,
tipa i cuita de fer parts,
avisà a sa clientela
que volia descansar.
Prò la gent, molt complascuda
del séu treball meritós,
la cansaven nit i dia
amb exclamacions i plors.

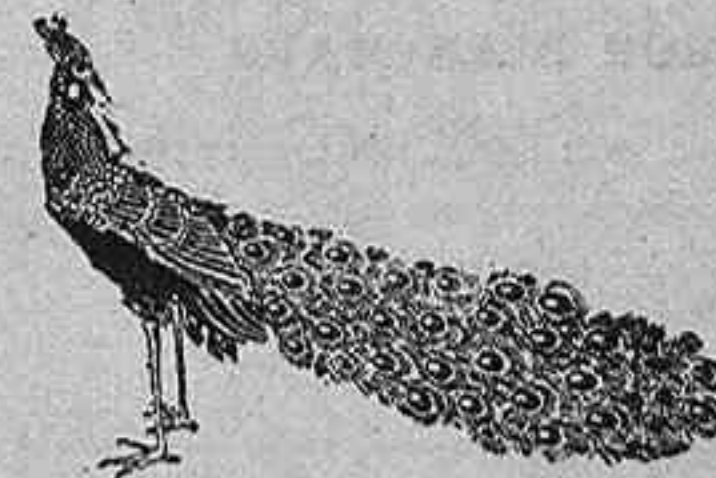
Fins que ja empipada, al últim,
rebel·lant-se, va exclamar:
—Si segueixen molestant-me
me'n aniré a un'altre *part*.

An el senyor director
una artista s'exclamava,
al comprobar que abusava
constantment del séu pudor:
—Ja n'hi ha prou, senyor Macari!
Vostè a mi em té'l dit al ull,
puix veig que sempre m'escull
el paper més ordinari.
—Què diu ara?

—Lo que sent.
—Jo escullir-li?... Calli!... Calli!...
—Doncs si vol que avui treballi,
m'ha de dà un paper de... cent.

—La carrera que seguia
el meu fill ja l'ha deixada.
Era tan llarga i cansada
que, pobret, s'hi amagria!
—Les carreres, ja se sab,
la major part són pesades.
—I avui, són tan complicades,
que un hom fins s'hi trenca'l cap.
—No me'n parli: Allà a Ripoll,
en una de bicicletes,
el fill de la Doloretas,
seguint-la, s'hi trenca'l coll.

Pep Cistellé

Solucions als trenca-caps del número 1905

A la xarada primera: *Dolores*.—A la segona: *Patina*.—
Al jeroglífic primer: *Persuadit*.—Al segon: *Epistolari*.—
Al tercer: *Austria*.—Al quart: *Portes*.—Al quint: *Puntes i entredosos*.—Al sext: *Punts i comes*.—Al setí: *Tesis*.

XARADES

I

La *primera* musical
una planta és la *segona*
tres és part de la persona
poble català el *total*

A. B. (a) Lo Rtor. de V.

EL TERROR DELS MARS

-Ten compte, Milliu, que ara ho enfonzen tot eh?...

II

Part personal la primera
una lletra la segona,
tres-tercera, fruita dóna,
un article la darrera
i buscant ben bé com cal,
és un poble el meu total.

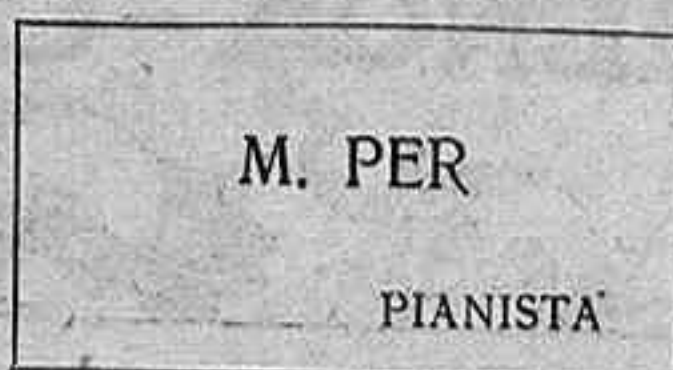
R. Valls

III

De la dos-tres de Rubí
n'era fill el meu hú-dos
i a total va anà a morí.

Joan Antic Puqui

TARGETA

Formar amb aquestes lletres el títol d'un drama català.
Ricard Laffitte

ANAGRAMA

Per un tot molt reduït
he comprat an el total
un ingenio molt petit.

B. Roig

MUDANCES

I

-Mon tot, ha tot, eixa total.

II

-Tens un tot, tot. Total

Joan Rocabert

CONVERSA

-Noia: On vas posar la clau que't vaig donar ahir?
-En el calaix de la taula.
-De la que'ns va regalar l'Antonia?
-No. De la que'ns va regalar la que entre vostè i jo, hem anomenat.

Pep Cistellé

ENDEVINALLA

Una orella tinc tan sols,
no menjo i bec a desdir;
tot quan a ma boca em fiquen
pels ulls em te de sortir.

Igual Metro

Antoni López, editor - Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

LOS SPORTS

Foot-ball, por <i>J. Elías Juncosa</i>	Pesetas 1'—
Atletismo, por <i>J. Blasco y Cirera</i>	Pesetas 1'—
Lawn-tennis, por <i>M. Tey Enrich</i>	» 1'—
Remo, por <i>A. Margarit</i>	» 1'50
Boxeo, por <i>I. Corbinos</i>	» 1'50
Sports de nieve, por <i>V. de Lasserra</i>	Pesetas 1'50
Natación, por <i>S. Mestres y Fossas</i>	» 1'50
Tiro, por <i>Luis Peypoch Parera</i>	» 1'50

EL PENSAMENT CATALÀ DAVANT EL CONFLICTE EUROPEU

Conferencies dels parlamentaris regionalistes en Març, Abril i Maig de 1915

Un tomo

3 pessetes

Los últimos días de KANT

por TOMÁS DE QUINCEY

Un tomo

UNA peseta

DICCIONARI

Català-Castellà
Castellà-Català

per A. ROVIRA I VIRGILI

10 pessetes

Edicions populars d'en SANTIAGO RUSIÑOL

EL CATALÀ DE "LA MANCHA"

Un tomo

UNA peseta

KULTUR

Album de caricaturas

Texto español y francés

UNA peseta

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, además, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebalxes.

Per què s'ha mort?... On van les famílies a divertir-se?

